

Veliko se najde Slovencev, ki se svojega materinega jezika sramujejo in ne pomislijo, da je pregrešno, se svojega jezika sramovati, ga zatajiti in celo pozabiti.

(A. M. Slomšek.)

NOVINE SLOVENSKE KRAJINE

Celoletna naročnina: pri širitelju 28 din, na lasten naslov 36 din, v inozemstvo 84 din, z »Mar. listom« 110 din, za Ameriko 3 dolare.

Ček. rač. 17.974.

Najmanjši ogl. 15 D. Izhajajo vsak četrtek.

Leto XXVIII.

Uredništvo in uprava: M. Sobota, Križova 4.

Štev. 12.

Proč z narodnimi odpadniki.

Čudno zbegani smo. Pa ne vsi. Samo lahkoverni ljudje. S strahom vam legajo spat in s tesnobo vstajajo ter se ozirajo po nebu, če ne pribrijo od nekoč kakih bombniki.

Izmišljene, otipljivo lažnjive govorice so krožile med ljudmi: »Kaj še ne veš?« hiti z najnovejšo novico vaški politikant, ki žre vse politične časopise in ve bolj politiko, ko vodilni evropski državniki. »Teslo! Kdo te je pa zopet napeljal. Nimaš drugega dela, ko take laži raznašati,« mu je zabrusil miren kmet.

Vsak nov dogodek jim je kakor kost, ki jo vržejo med ljudi, željne novice, a vse z dobro preračunanimi nameni. Ne delajo tega zato, da bi ljudi res pravilno obveščali ter jim vlivali poguma za trezen mir in modro delo. Ne! Njihov namen je ribarjenje v kalnem. S tem, da skalijo pri ljudeh pametno presojanje, jih ni več težko razburiti in oslabiti njihovo narodno odpornost.

Morda se to posreči nekoliko tudi zaradi tega, ker so ljudje dvojne vrste. Nekateri že po naravi gledajo vse s preplašenimi očmi bolj črno, kakor je v resnici, drugi pa raznašajo same črne misli s čisto določenimi cilji.

Kdo pa so ti? Kar odgrnimo to skelečo rano na našem narodnem telesu: narodni odpadniki.

Narodni odpadniki niso samo pri nas, ampak so pri vsakem narodu največji sovražniki naroda, ki sejajo samo razdor in jemljejo narodu samozavest.

Le pogledimo v zgodovino našega naroda in videli bomo, s kakim gnusom so gledali naši predniki na one ljudi, ki so se predali tujcu za judežve groše ter hlapčevali tujcu na račun svojega lastnega naroda in če je bilo treba, se po kolonih plazili k tujčevi mizi po drobtine, ki so jim bile več, kakor pa naš tečen domači, čeprav koruzen kruh...

Tudi odpadniki so dvojni: eni so bolj skriti ter uživajo med nami celo zupanje, drugi pa so že bolj glasni in svoje odpadništvo kar javno kažejo in s tem izzivajo naše ljudi.

Oboji so naši sovražniki, oboji so vredni najhujšega obsojanja in kar najbolj se jih je treba izogibati. Kdor koli sodeluje s takimi, ta nikakor ne služi svojemu narodu tako, kakor narod od njega želi.

Čudno, da so se nekam potuhnili tisti, ki so ob našem narodnem osvobojenju postali največji nacijonalisti, a danes, ko bije za nas odločilna ura, se nič več bahavo in glasno ne trkajo na svoja junaška prsa...

V teh časih je naša dolžnost velika la sveta. Gre za ohranitev naše državne in slovenske skupnosti in edinstva. Kar ne spada v to skupnost, je treba iztrebiti.

Povdarjamo: največja nevarnost so naši odpadniki, ki so se odaljili od doma in domačega duha. Na take izdajalce so naši predniki pljunili in z gnusom imenovali njih imena. Treba bo na vsak način budno opazovati in si jih zapomniti.

Danes naše ljudstvo morda samo opazuje, a enkrat bo le prišel čas, ko bo tudi ljudstvo spregovorilo in javno obračunalo s tistimi, ki se sramujejo svojega slovenskega imena.

Vsi vemo, da gre za velike reči. Vemo tudi, da narod, ki ima tako trdoživo zgodovino kakor naš, nikakor ne bo napravil ničesar takega, kar bi bilo v nasprotju z njegovo častjo. Kajti naši predniki bi se v grobu obrnili in prokleli mlajši rod, ker bi jim bilo po pravici žal, da so svoje življenje in kri dalj za svobodo, ki jo njihovi otroci ne znajo ceniti.

Torej proč z zbeganostjo in narodnimi odpadniki!

Politični obraz sveta

Politično delovanje v minulem tednu je bilo osredotočeno predvsem okrog jugovzhodne Evrope in okrog ameriškega prostora. Tema so tuji časopisi in radijske postaje posvečali največjo pozornost.

Kakšna je podoba položaja v prvih dneh nastajajočega sprotoletja? Velika propaganda in pritisk s takozvano »živčno vojno«. To je menda res hujše orožje, kakor tanki in letala, seveda samo za narode, ki se dajo zapeljati od razburljivih govoric...

POGLEJMO NAJPRED V AMERIKO.

V Ameriki so, kakor smo že poročali, padle velike odločitve. Ameriški parlament je 11. marca sprejel in predsednik Roosevelt podpisal zakon o nemejni ameriški pomoči napadenim demokratičnim državam. To je brez dvoma bil zelo važen dogodek in tudi velik mejnik v zgodovini sedanje vojne. Ta koj naslednji dan je Roosevelt zahteval 7 milijard dolarjev (550 milijard din) za proizvodnjo orožja in municije vseh vrst za Anglijo in njene zaveznike. S tem je postala Amerika največja orožarna na svetu. Seveda pravijo v Nemčiji, da je ta pomoč prepozna, dočim pravijo zavezniki, da je ravno prav.

Kako pa bodo vse to spravljali v Evropo? Amerika računa na to, da bodo tudi Nemci pospešili podmorniško vojno. Zato bo vsako trgovsko ladjo odslej spremljale bojne ladje. Zaenkrat dela ameriška oboroževalna industrija samo s polovično silo in tudi v Anglijo pritekajo vojne dobave v manjši meri kakor Anglija dejansko potrebuje. Vsi pa priznavajo, da je ameriška industrija ena najmočnejših na svetu in se bo sedaj pospešila. Gotovo je, da bo čez leto dni Amerika največja gospodarska sila na svetu.

Jasno je, da bo sedaj tudi trozveza Nemčija — Italija — Japonska napele vse sile, da bi Anglijo premagala prej, kakor bi ameriška pomoč prišla do pravega učinka.

V tej zvezi je tudi

potovanje japonskega zunanjega ministra Macouke v Evropo.

Trozveza bo na vsak način skušala tudi Japonsko vreči v skupno fronto. Na ta način bi Ameriko prisilili, da se bo morala boriti tudi na Tihem oceanu in v tem primeru bi morala Amerika polovico svojih vojnih sil vreči na azijski prostor. To pa bo veliko odvisno od tega, ali bo Sovjetska zveza privolila v to. V tem primeru bi to Japonska drago plačala, ker bi morala dati Sovjetski zvezi proste roke na Kitajskem in Mongoliji.

Iz vsega je torej razvidno, da se priprave za odločilni napad bližajo h koncu. Vendar pa se na političnem obzorju javljajo nove neznanke, ki čakajo tudi na svojo rešitev. Vidimo tudi, da je mesec marc na široko razširil bojne fronte...

Na jugovzhodni Evropi

pa se je vršilo razčiščevanje meglene ozračja. Odkar so namreč nemške čete zasedle Bolgarijo, so se fronte dveh sovražnih taborov zelo približale. Nemci bi radi odpravili grško-italijansko fronto, da bi imeli varnost na jugovzhodu.

Toda vmes so tudi druge države, ki se držijo stroge nevtralnosti. Zato so se vrgli kakor Nemci tako Angleži na diplomatski lov za te države.

TURČIJI

je Hitler poslal pismo, naj pojasni svoje stališče od novih dogodkov na Balkanu. Turški predsednik je že poslal odposlanca z odgovorom v Berlin, ki je že

na potu. Kakšen je ta odgovor, ni znano. Toda turški tisk odločno povdarja, da je Turčija pripravljena braniti svoj prostor z orožjem.

BOLGARIJA je že tak v območju trozveze. Sedaj je javnost zvedela, da je že lansko leto kralj Boris podpisal pristop Bolgarije k trozvezi. Angleški poslanik Rendell je odpotoval iz Sofije. S tem je Anglija prekinila diplomatske stike z Bolgarijo. Na poti je bil izvršen atentat na Rendella. Komaj je ušel smrti v nekem carigraskem hotelu, kjer se je hotel nastaniti. Vprašanje je sedaj tudi, ali bo bolgarska vojska sama šla na Grke in morda Turke, ali pa bo Bolgarija samo zbirališče nemškega vojaštva.

Na **GRČIJO** se vrši še vedno velik diplomatski pritisk. Grčija je odločena, da se bo branila vse do kraja, toda sama nima dovolj letal. Borba bo uspešna le, če ji Anglija pride z vso silo na pomoč, potem je tudi Solun varen.

POLITIKA NAŠE DRŽAVE PA JE VSESTRANSKO JASNA.

S tem, da so prišle nemške čete na Balkan, je nastal novi položaj za države na jugovzhodu. Naša država je od vsega početka stala na stališču, ki je bilo podano v že objavljeni službeni izjavi naše vlade. Vse preveča trda odločnost: Tujega si ne želimo, a svojega ne odstopimo nikomur za nobeno ceno! Ničesar drugega nečemo, kakor samo mir ter svojo državno samostojnost in neodvisnost. Samo v tem okviru je Jugoslavija pripravljena prijateljsko sodelovati z drugimi državami za ohranitev miru.

Kdor misli, da bi Jugoslavija hotela odstopiti od teh svojih sklepov, ta ne pozna jugoslovanskega ljudstva in njegovega vojaštva.

Naši ljudje, ki znajo pravilno presojsati položaj, so hladno gledali v oči veliki poplavi najrazličnejših govoric. Le slabiči, ki se le ob lepem vremenu znajo zelo napihovati, so se poskrili. Naše ljudstvo živi od dela svojih rok, zato mirno motri položaj, pripravljen na vse žrtve. Naše ljudstvo ve, da je Jugoslavija najmočnejša in najbolj obožena država na Balkanu in ima ponosno armado, ki uživa sloves hrabrosti po vsej Evropi.

Nadalje je naše ljudstvo pokazalo tudi, da zna biti tudi v najtežjih trenutkih značajno, složno in radodarno z žrtvami, ker hoče biti svoboden gospodar na svoji zemlji. Ljubezen do rodne grude je močnejša kot pa vse razburljive govorice. Za tuje agente pa ima naše ljudstvo samo zaničevanje. In v tem ozračju se razčiščuje položaj na Balkanu in jasniijo dnevi...

PO BOJIŠČIH

Na zapadnem bojišču so bili veliki pripravljalni boji za ofenzivo. Letalski napadi so zavzeli vedno večji obseg. Angleška letala so hudo bombardirala Berlin, Hamburg, Bremen, Düsseldorf in Porurje. Nemška letala pa so napadla London, Liverpool, Glasgow in Hull. Obenem pa so se pojavili tudi neki novi bombniki in letalski lovci, sploh letalska napadalna in obrambna sredstva, s katerimi tudi ponoči zadenejo cilje. Gotovo je, da Angleže čakajo še hude preizkušnje na morju, kajti Nemci so prišli zopet bliže angleškemu pomorskemu potem.

V Albaniji so bili zelo srditi napadi italijanskih čet, toda Grki so stanovito držali svoje postojanke. Tudi Mus-

solini si je ogledal bojišče, predno začnejo večjo italijansko ofenzivo. Pravijo, da je sedaj že okrog 400.000 mož italijanske vojske zbranih na tem bojišču.

V Afriki ni bilo nič posebnega. Edino v vzhodni Afriki je bilo bolj živahno. Somalijo, ki je tako velika kakor Jugoslavija, so Angleži zasedli. V Abesinijo prodirajo proti Addis Abebi od treh strani. Pomagajo jim domači četniki. Istotako oblegajo Keren v Eritreji od treh strani.

Sovjetska izjava — prefri-gana komedija.

Neki švicarski list pravi, da je znana sovjetska izjava glede vkorakanja nemških čet v Bolgarijo bila samo prefri-gana komedija za druge narode. S to izjavo niso imeli drugega namena, kakor da se opravičijo pred tistimi zaletelimi komunističnimi agitatorji, ki so se širokoustili po balkanskih državah češ, da bodo Sovjeti branili slovanske male države. Sedaj bi se radi opravičili, češ, glejte, nas ni bilo zraven, ko se je to kuhalo. Sedaj so že Sovjeti pustili na cedilu četrto slovansko državo.

Macuoka bi želel obiskati tudi London in Washington.

Neki švicarski list je objavil vest, da je japonski zunanji minister Macuoka, predno je odpotoval v Evropo, izjavil: Japonska ni vezana s trojnim paktom na vojaško intervencijo... Grem na pot v vsakem pogledu svoboden pred predsodki in sem pripravljen, če dobim povabilo, obiskati tudi London in Washington.

Papež Pij XII. bo sprejel v avdijenco

japonskega ministra za zunanje zadeve, Macuoka, ki bo prišel v Rim 3. ali 4. aprila.

Nova naseljevanja v Poljski.

Iz okrožja Warthe je bilo doslej izseljenih 26.000 Poljakov, a na njihovo mesto so naselili 17.000 Nemcev iz jugovzhoda. V načrtu je še 38.000 Nemcev iz Besarabije. Pričakujejo še 25.000 Nemcev iz Bukovine in okrog 2.000 Nemcev iz Estonske in Letonske.

Romunski koncentracijski tabori se napolnjujejo.

Romunska vlada je poslala zopet 74 oseb v koncentracijski tabor, češ, da so v službi angleške obveščevalne agencije. To so po večini predstavniki angleškega časopisja. Med njimi je tudi veliko Grkov, Armencev, Egipčanov in nekaj Romunov.

ANGLEŠKE ČETE V GRČIJI.

Kakor vedo poročati časopisi, so se angleške čete izkrcale v Grčiji. Pravijo, da je tega vojaštva okrog 200.000 in večje število oklopnih enot. V Berlinu pravijo z ozirom na to dogajanje, da spremljajo z največjo pozornostjo vsako gibanje nasprotnika v tem odseku Evrope.

»Nedotakljivost meja, mir na zunaj in znotraj ter svoboda ljudstva«.

je bila glavna vsebina govora, ki ga je imel v Radovljici prosvetni minister dr. Krek.

Neki švicarski list pravi,

da vodi Jugoslavija izvrstno politiko na jugovzhodu Evrope.

Ali si že plačal naročnino!

Nedelja

Jezus nasiti 5000 mož.

Tisti čas je odšel Jezus na ono stran Galilejskega, to je Tiberijskega morja. Šla je pa za njim velika množica, ker so videli čudeže, ki jih je delal nad bolniki. Jezus je šel na goro in tam sedel s svojimi učenci. Bila je pa blizu velika noč, judovski praznik. Ko tedaj Jezus povzdigne oči in tedaj vidi, da prihaja k njemu velika množica, reče Filipu: Kje naj kupimo kruha, da bi ti jedli? — To je pa rekel, ker ga je skušal, zakaj sam je vedel, kaj bo storil. Filip mu odgovori: Za dve sto dinarjev kruha bi jim ne bilo zadosti, da bi vsak le kaj malega dobil. Eden izmed njegovih učencev, Andrej brat Simona Petra, mu reče: Tukaj je deček, ki ima pet ječmenovih hlebov in dve ribi, a kaj je to za toliko ljudi? — Jezus pravi: Velite ljudem sestiti! — Bilo pa mnogo trave na onem kraju. Posedli so torej možje, kakih pet tisoč po številu. Tedaj je Jezus vzel hlebe, se Očetu zahvalil in jih razdelil med sedeče; prav tako tudi rib, kolikor so hoteli. Ko so se pa nasitili, je rekel svojim učencem: Poberite kosce, ki so ostali, da se ne končajo. — Pobrli so torej in napolnili dvanajst košev s kosci, ki so od petih ječmenovih hlebov ostali njim, ki so jedli. Ko so torej ljudje videli čudež, ki ga je storil, so govorili: Ta je zares prerok, ki mora na svet priti. — Ker je tedaj Jezus spaznal, da hočejo priti in ga po silo vzeti, da bi ga postavili za kralja, se je spet sam umaknil na goro. (Jan 6, 1—15)

Prek Galilejskega morja je šel Jezus v puščavo, da tam napravi ta čudež, ker ga je Herod zalezoval. Sami farizeji so opozarjali Jezusa: »Idi odtod, Herod te hoče umoriti.«

Drugi razlog, zakaj je šel tja, nam pove Jezus sam rekoč: »Pojdite v samotni kraj in spočijte se malo!« Kakor je Gospod od časa do časa zapustil množice in odšel v samoto, tako je naročil tudi apostolom: Pojdite stran! To naročilo pa velja tudi nam.

Tudi zemlja je potrebna svojega počitka, da bo rodovitna. Zima ga ji vsako leto daje in vsak kmet ve, da za pšenico ne seje zopet pšenico, za deteljo ne detelje. Zemlja se mora odpočiti.

Tudi duše vabi Gospod. Vabi jih ob nedeljah, da zapustijo domačo hišo in njene številne skrbi ter pridejo stran — v cerkev. Vabi vernike, da zapustijo včasih tudi domačo župno cerkev, kjer se zbirajo znani sosedi in sosede, kjer govori in uči znani domači župnik, in pridejo na božjo pot, kjer se človek za sposed lahko bolj pripravi.

Posebno pa Zveličar vabi »Pojdite v stran!« ob času sv. misijona, ali duhovnike, redovnike in redovnice ob času duhovnih vaj.

Gospodovemu pozivu »Pojdite v stran!« je sledilo v kat. Cerkvi nebroj ljudi, v prvi vrsti redovniki in redovnice. Sv. učeniki po pravici pravijo, da smo v življenju kakor plavač na sredi deroče reke. Ako se pa ta plavač ne trudi, ako se z vsjo silo ne upira toku, ga odnese voda s seboj. V tem smislu nas uči Zveličar, da nebeško kraljestvo trpi silo in le kdor s silo dela, se ga bo polastil.

DROBNE VESTI

Angleži so zadnjo nedeljo zopet prišli z letali nad Düsseldorf. Zažigalne in rušilne bombe so povzročile zopet velike požare poleg onih, ki so še goreli od prejšnje noči.

Tudi nemška letala so prišla isto noč nad London, kjer je nastalo nekaj požarov v pristaniščih. Pri tem napadu je bilo zbitih 9 nemških letal.

V bližini bolgarskega mesta Varna se je iztiril vlak s petrolejskimi cisternami Polovica vagonov je bilo unčenih. Pri tem se je vžgal petrolej in ves tovorni vlak. Deset železničarjev je ob tej priliki izgubilo življenje.

V Plovdivu na Bolgarskem je ogenj uničil veliko tovarno za bombaž. Kako je ogenj nastal, si še bolgarske oblasti niso na jasnem. Pravijo pa, da vsi Bolgari niso zadovoljni s sedanjim stanjem na Bolgarskem.

Prvo hišo za siromake Slovenske Krajine spravimo letos pod streho.

Ki mate srce za siromake, prečitite te vrstice i pomagajte!

Žalostnejših časov še ni vidila mati zemlja, kak se dogajajo dnes den na njej. Da tem grozovitostim pomagamo napraviti konec, smo se odločili, da letos postavimo pod streho prvo hišo za siromake v Slovenski Krajini. Vüpa-mo se, čeravno damo samo kaplico smilenosti v morje hüdobije, ki razara dnešnji svet, da s tov kaplicov tudi pomagamo geniti smileno Srce Jezusovo, da napravi konec človečoj hüdobiji, ki brez smilenja vničavle vse bože darove na zemli: duše, tela i vrednosti.

Lübezen do Boga i bližnjega vgašüvle na zemli. Da se znova väzue, je potrebna smilenost. Ponüdimoj božoj pravücnosti s tem, da poskrbimo za siromake, šterim ščemo prvo skromno hišo dozidati. Letos jo spravimo pod streho z nabiranimi penezi, šterih je **tristo-tresetijezder dinarov**. Ka za to dobimo, teliko postavimo. Pöhüstvo, okna, dveri, pač cela oprema hiše pa bo delo smilenosti, šteroj zdaj odpiramo vrata. Prošnja naša je samo ta, da bi vsi šli skoz ta vrata i pomogli siromakom, da bi se kemprle mogli vseliti v svojo prvo hišo.

Leta 1926. se je porodila miseo za zidavo siromaške hiše v Črensovcih v tretjem redi, gda se je obhajala sedemstoletnica smrti sv. serafinskoga Frančiška, velikoga ljubitelja siromaštva i siromakov. Te sem podpisani dao iz svoje poslanske plače prvi dar v zneslu petjezer dinarov za bodočo prvo hišo siromakov Slovenske Krajine. Potem sva z g. poslancom Jeričom, zdajšnjim turniškim dekanom romala na grob sv. Frančiška v Assisi tam mešüvala i prosila blagoslov na začeto delo. Bog je najne prošnje poslüšno. Nabralo se dozda, kak sem više omeno 330 jezer dinarov i küplenoga majo sirote poleg cigla i vapna 25 oralov šum i poldrugi oral fundüša. Dobili so pa po smrti Hozjan Jožefa iz Trnja okroglo en k. o. oral zemle, ki se je davala z arende, odnosno se je trava odavala letno i letos je dobleno za sirote po smrti Cigan Marije i Cigan Matjaša iz Žižkov okroglo 5 k. o. zemle, ki so jo dozda hasnüvali lastniki, a zdaj je last siromakov Doma svetoga Frančiška.

Po tej uvodnih rečej naj se mi dovoli, da preidem na vsebino prošnje. Najprvo spunim svojo dužnost i se toplo zahvalim plemenitim darovnikom, ki so dozda davali svoje dare za dom siromakov. Vsem prav srčna hvala! V zah-

valo sem vsaki tjedem, včasih še večkrat, opravo brezplačno sveto mešo za darovnike.

Zdaj se pa obrnem v prvoj vrsti do tistih prebivalcov Slovenske Krajine, ki še dozda neso podpirali toga nabiranja. Neso podpirali, ar prošnja ne prišla do njih. Za tem do tistih, ki neso ga v zadostni meri podpirali. I nazadnje še do tistih, ki so ga podpirali, naj svoje smileno srce ešče naprej držijo odprto za siromake Slovenske Krajine. Obracam se do vseh, brez razlike vere i narodnosti, ar je Dom svetoga Frančiška tudi vsem pomagao i bo tudi v bodočo pomagao. Gda je bila tista velika povoden i toča, smo med naše evangeličance ravno tak raztegnoli svojo smileno roko, kak do katoličancev. Pomagali smo pa tudi drugim veroizpovedom.

Prosim vse za dar, ki ga premorejo. Siromaki naj dajo malo, bogatci naj dajo dosta. Ve boža reč pravi to, kak etemo v knigi Tobijašovej: Z Bogom za to prosimo bogate naj dajo dosta. Molitvam i trüdom siromakov poleg svoje skrbivosti se morejo bogataši zahvaliti dobromi Bogi za svoje bogastvo. Svojo hvalo naj izrazijo z podpiranjem siromakov.

Dajmo vsi, ka premoremo.

K toj številki »Novin« smo priložili pole, štere vse natenkoma razložijo. Prečitite si je vsi i jo podpisite i pošlite na odbor Doma svetoga Frančiška v Črensovce. Ne bo hiše, štere ne bi obiskali v Slovenski Krajini. »Novinam« so priložena tudi od cerkvene oblasti potrjena pravila podpornoga društva sv. Frančiška za pomoč siromakom. Na konci teh je zapisana številka položnice, čeka, po šterom lejko vsaki pošle svoj milodar.

V poniznosti poklonkamo na vsake dveri v Slovenski Krajini, da se odprejo na smilenost do siromakov i s tem pomagajo sprostiti od smilenoga Boga, da se smilüje grešnomi sveti i njemi pokloni blaženi pravüčen mir.

S smilenostjov božov bodite vsa smilena srca pozdravljena i na stežaj odpreta za hišo siromakov v Slovenski Krajini.

Črensovci 19. marca, na god svetoga Jožefa, odgojitela smilenoga božega Zveličitela.

Odbor za zidanje

Doma svetoga Frančiška v Črensovcih.
KLEKL JOŽEF,
predsednik odbora.

Zveza poljedelskih delavcev je razgrnila svoje tiho, a veliko delo.

Kakor vemo, je naše sezonsko poljedelsko delavstvo organizirano v Zvezi poljedelskih delavcev v Soboti, ki šteje sedaj prek 14.000 članov. Ima v vsaki naši občini svoje podružnice, kjer je prirejela skoraj dva meseca celo vrsto socialnih tečajev, ki so bili nad vse pričakovanja dobro obiskani. Zadnjič je bil v Soboti. Na vseh tečajih, za katere ima glavno zaslugo neumorno delaven g. Kerec, so naši delavci dobili nad vse v socialno zakonodajo, naloge in borbe ZPD, ki jim hoče priboriti tudi zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode, kakor tudi neke minimalne plače, kakor jih imajo delavci drugih strok in pa zaposlitev doma.

Vse to delo je bilo venčano zadnjo nedeljo v Soboti, ko je imela ZPD svojo 4. redni občni zbor v Prosvetni dvorani. Delegati krajevnih delavskih društev iz vseh krajev naše Krajine so prišli, da si povedo, kako bi si olajšali položaj. Na njihovih obrazih se je brala trda skrb, kako preživeti na svojemu koščku številno družino, a obenem kazali žilavo voljo do življenja.

Zvezni predsednik g. Horvat je na kratko podal pregled dela in borb za izboljšanje položaja delavcev.

Nato je častni predsednik g. Kerec na željo predsednika vodil občni zbor. Najprej je pozdravil v imenu ZPD došle goste: g. dekana Krantza, srezkega načelnika dr. Bratino, soboškega župana g. Hartnerja, zastopnika Kmečke zveze g. Spindlerja od Sv. Ane v Slov. gor., zastopnika Zveze združenih de-

lavcev g. Mastinška iz Ljubljane, ter druge pobornike našega delavstva.

Nato so bile predlagane in v velikim navdušenjem sprejete pozdravne brzojavke ministrskemu predsedniku Cvetkoviču, ministru dr. Kulovcu, ministru dr. Kreku, banu dr. Natlačenu, ministru za socialno politiko Budisavljeviču, bivšemu ministru Snoju in šefu izseljeniškega urada g. Aranickemu.

Nato je podal podpredsednik ZPD g. Vojkovič poročilo uprav. odbora. Med drugim je tudi omenil, da je Zveza poljedelskih delavcev zadeva nas vseh, ki živimo na tem koščku zemlje. Opozoril je zlasti na one, ki se vsiljujejo za voditelje delavstva, ker taki iščejo samo lastne koristi. Dal je delavcem lepe pobude, naj se povsod zavedajo svojega doma in lastne grude in naj delajo čast slovenskemu domu, jugoslovanski državi in svoji organizaciji.

Sledilo je tajniško poročilo, ki ga je podal mesto odsotnega tajnika, prof. g. Potokar. Iz tega poročila je bilo razvidno veliko delo organizacije. Zvedeli smo, da ima ZPD 24 podružnic po naših občinah in ima trenutno 14.595 članov iz vseh delov Slovenske Krajine in tudi iz Medjimurja. To je druga najmočnejša delavska organizacija v Sloveniji. Dosegla je povišanje plač na državnih veleposestvih, zamenjala marke, priredila skupno s Kmečko zvezo veličasten kmečko-delavski tabor v Soboti in sklenila sporazum z Zvezo združenih delavcev in pomagala neštetim delavcem pri oblasteh.

Grajski kino v M. Soboti

V petek in v soboto ob obič. urah in v nedeljo ob 11. uri 15 min. - ob (znižanih cenah) Veseli film

„Moja žena se poroči“

JAVOR PAL KABOS GYULA
Fantastični zapetljaji v zakonu, ki ni zakon . . .

V nedeljo in ponedeljek ob obič. urah in na praznik v torek ob 11. uri 15 min. ob (znižanih cenah)

Zgodba **Dr. X. X.**

KIRSTEN HEIBERG

GUSTAV FRÖHLICH

Napeta zgodba iz življenja tihotapcev alkohola . . .

Samo na praznik v torek dne 25. III. 1941. ob 15. uri 15 min., ob 17. uri 30 min. in ob 20. uri 30 min.

Veletilm

„SANJE o SVOBODI“

DOLLY MOLLINGER

J. L. BARAULT

„Altitude 3.200“ je film, ki nas povede v planine, kjer je doma svoboda . . .

RADIO-APARATI

z dvoletnim jamstvom

KOLESA

DIAMANT in ostale znamke

MOTORNA KOLESA

DKW, Zündapp, NSU

PISALNI STROJI URANIA

ŠIVALNI STROJI od Din 2.500

Pri

NEMEC J.

MURSKA SOBOTA

Ugodni odplačilni pogoji

Pri blagajniškem poročilu, ki ga je podal g. Krčmar, smo zvedeli, da je ZPD imela v minulemu letu 102.000 din dohodkov in 90.000 din izdatkov. Nato je predlagal razrešnico g. Rezonja, član nadzornega odbora, razrešnica je bila s pohvalo sprejeta. V upravni odbor sta bila nato izvoljena prof. Žika in prof. Močan.

Nato je sporočil pozdrave Kmečke zveze njen zastopnik g. Špindler ter dejal, da je ZPD tesno povezana s KZ, ki šteje 80.000 članov. Povdarjal je, da se bo KZ borila skupno z ZPD ne za razredni boj, ampak za utrditev kmečke zavesti.

V imenu ZZZ je spregovoril g. Mastinšek in dejal, da ni več daleč čas, ko bodo tudi poljedelski delavci uživali vse ugodnosti naše socialne zaščite in zakonodaje.

Okrajni načelnik dr. Bratina jim je dal nato razna navodila in pojasnila z ozirom na težavne razmere, ki jih občutimo vsi. Povdarjal je, naj ostanejo mirni in preudarni in vestno obdelujejo svojo zemljo. Za druge pa se bo itak našel primeren zaslužek.

Spregovoril je še v imenu soboške občine g. Hartner in dejal naj se delavci zadovoljijo s tem, kar jim nudi organizacija.

Za tem je bila sprejeta posebna resolucija in poslana na vsa merodajna mesta.

Nato je g. Kerec na zelo nazoren in primeren način obrazložil, da bomo tudi mi živeli na tisti zemlji, ki so jo skrbno obdelovali naši očetje. Njegove besede so imele tem večji odziv, ker je sam izšel iz vrst sezonskega delavstva. Zato ga imajo naši delavci radi.

Pri slučajnostih smo imeli lepo priliko videti in slišati iz ust delegatov, ki jih je bilo prek 110, kako so odločno zavrnilii podtikanja, češ, da podlegajo tujim vplivom. Ravno prekmurski delavci so bili tisti, ki so ponesli našo narodno in cerkveno pesem v severne dele Evrope in se povsod zavedali, da so Slovenci.

Lepo uspeli občni zbor je bil zaključen ob 13. uri.

Pri zadnjem štiridnevem srđitem napadu italijanske vojske na albanskem bojišču, je sodelovalo 127.000 italijanskih vojakov.

Po Slovenski Krajini

Duhovne vaje za dijake v Soboti so bile od 16. do 19. marca. Vodil jih je preč. g. Lovrenčič Jožef iz Martinišča.

Na sodnijsko prakso na okrožno sodišče v Ljubljani je odšel odvetniški koncipient in podpredsednik prosvetnega društva v Soboti g. Brunec Joško.

Podružnica „Kola jugoslov. sester“ v M. Soboti bo imela svoj 18. redni občni zbor dne 26. m. ob 8. uri zvečer v drž. ljudski šoli. V slučaju nesklepčnosti se bo vršil pol ure kasneje ob vsaki udeležbi. — Odbor.

Pododbor Udruženja oficirjev in bojnikov kraljevine Jugoslavije v Soboti je imel svoj prvi redni občni zbor v nedeljo dne 30. III. 1941. ob pol 11. uri v učilnici trgovske šole v Soboti. V kratki dobi od ustanovnega zboru, ki se je vršil 14. VII. 1940., je ta najmlajši Pododbor vse državne organizacije naših rezervnih oficirjev pokazal veliko delavnost. Združil je predvsem v svoji organizaciji skoro vse rezervne oficirje iz Sobotne in okolice. Odbor upa, da se bodo občnega zbora udeležili vsi člani ter tudi vsi še ne organizirani rezervni oficirji iz cele Slov. Krajine.

Vrtnarski tečaj v Soboti. V soboto 15. marca se je vršil enodnevni vrtnarski tečaj za dekleta in žene v Prosvetnem domu v Soboti. G. Petkovšek je otvoril tečaj in v lepih besedah razložil delo žene na vrtu. Nato je povzel besedo zastopnik banovinskega vrtnarstva, ki je pojasnjeval kaj vse more pridna gospodinja pridelati na vrtu. Tečaja so se udeležila dekleta iz Sobotne in okolice ter od sv. Križa. G. Petkovšek je dal za vsako vas nekaj semenja. Po poldnevu je še razkazal mestno vrtnarijo.

Anonimno pismo. Zveza polj. delavcev je prejela anonimno pismo sledeče vsebine: „Prosimo uredite, da se nam plače zvišajo. Mi namreč prejemo 8 dinarjev dne na dan za delo na veleposestvu v Polančjih“. ZPD sporoča delavcem, da na nepodpisana pisma ne more odgovarjati, niti pri merodajni oblasti podvzeti potrebne korake za uveljavljanje pravice. Vsak pošten delavec, ki se zaveda, da je njegovo delo vredno mnogo več kot 8 dinarjev na dan, bo svojo izjavo brez bojzani podpisal in svoj glas javno povzdignil. Z vsako krivico, ki jo delajo brezsrčni ljudje, je treba iti takoj na svetlo pred javnost.

Ogenj v Bakovcih. Prejšnji teden v torek zvečer je začelo goreti pri Buzeti-jevih v Bakovcih. Ogenj je nastal v sprednjem delu poslopja, predril streho in se z neverjetno naglico razširil tudi na gospodarsko poslopje, ki je ležalo tik ob leseni hiši. Ker je vlek močan veter, je bila velika nevarnost, da bo ogenj zajel tudi sosednje, s slamo krite in lesene hiše, ki stoje v neposredni bližini pogorišča. Sreča je bila, da je veter gnal ogenj v nasprotno smer, ne proti hišam. Domačim gasilcem so prišli pomagat z brizgalnami še gasilci iz Kroga, Satahovec in Crnec. Rešili so le živino,

dočim silja iz kleti niso mogli več rešiti. Pravijo, da je ogenj nastal vsled tega, ker je iz slabo zavarovanega lesenega dimnika švignila iskra na leseno podstrešje, ko je v peči gorelo. Če bi imeli vsaj zidani dimnik, bi brez dvoma bila mnogo manjša nesreča.

Enodnevni tečaj za sajenje in oskrbovanje sadnega drevja. Na banovinski kmetijski šoli v Rakičanu se bo vršil dne 24. marca enodnevni tečaj o sajenju in oskrbovanju sadnega drevja. Tečaj bo dopoldan teoretičen, popoldan pa praktičen. Tečaj je brezplačen in imajo tečajniki na šoli tudi kosilo brezplačno. Začetek tečaja ob 8. uri zjutraj.

Veseli ledik stan so zapustili. Pa ne sedaj v resnem postnem času, ampak že v minulem mesecu. Zapustila sta ga in se podala v zakonski jarem g. Lopert Jožef, zaveden in navdušen prosvetni delavec ter večletni društveni blagajnik in gđc. Gizela Glavač. Prosvetno društvo se mu je oddolžilo z lepim darom za njegovo požrtvovalnost. Društvo v Bogojini jima želi obilo božjega blagoslova v zakonu. — Ne dolgo za tem smo videli pred oltarjem mlad in lep par. Poročila se je hčerka našega širitelja „Novin“ gđ. Štefanija Casar s Černelom Štefanom. Mladi nevesti želimo na novem domu obilo sreče in božjega blagoslova!

Poučne filmske predstave v lend. srezu. Minuli mesec so predvajali v Lendavi in Beltincih dva poučna kmetijska filma o splošnih navodilih gnojenja in pravilnem pridelovanju krompirja. Film je pojasnjeval ing. Mastnak iz Ruš. Zani. manje kmetovalcev za film je bilo tako veliko, da jih je moralo okoli 200 oditi domov, ker je v dvorani prostora samo za 400 ljudi. V Beltincih jih je bilo tudi okoli 200 pri predstavi. Oba filma sta žela splošno odobravanje. Posebno se je ljudem dopadlo to, da je bilo vse besedi. lo v slovenskem jeziku. Po predstavi so se kmetovalci zanimali za nabavo ume. tnih gnojil in zvedeli od zastopnika ruske tovarne ing. Mastnaka mnogo dragocenih navodil.

Pristopajte in včlanite se v OSREDNJI KMETIJSKI BLAGOVNI ZADRUŽI V M. SOBOTI in ustanovljajte njene podružnice v vsaki vasi.

Ciganico je povozil. Tam pred Černelavci je bilo. Neki avtomobilist je privozil iz Sobotne čisto redno po cestnih predpisih. Pred njim je koračila stara ciganica. Kljub glasnim avtomobilskim znakom se ni zmenila za to. Ko pa je privozil čisto do nje, je skočila namesto proti grabi, pred avto, ki jo je podrl in ji zlomil nogo. Takoj jo je odpeljal v bolnišnico. Do te neljube nezgode je pa prišlo vsled tega, ker je ciganica popolnoma oglušela.

Navzoči vidijo, kako Joža drži v roki najmanj celo Ledavo in z njo gasi močan ogenj.

»Plamen do neba...«

Vsi so uprli pogled k višku in v duhu gledajo strašen ogenj.

Joža raste v njihovih očeh, da doseže skoraj cerkveni zvonik.

»Sem bil pač oficir...«

»Saj se jim to tudi »šika«. Mi jim tudi moramo dati oficirski čin« — še pečejo med seboj gasilci.

»In prosvetno delo naše čete! Joj, joj!«

Gasilci se čudijo.

»Pa veselite, župne vaje, motorke, medalje, križi, o, kdo bi vse naštel?!«

»Pri nas boste tudi oficir« — se oglasi eden izmed navzočih.

»Dobro, dobro! Pa nisem za to govoril.«

»Vemo, vemo...«

Za osem dni je imel Joža gasilsko uniformo z zlatimi traki. Seveda jo je takoj plačal.

»Kaj, mi mladi se ne damo! Bomo pač mi vodili naše društvo!«

Navzoči vidijo v Joži sodobnega borca, ki ravno manjka v njegovih vrstah.

»Damo mu odborniško mesto!« —

»Mi bomo vodili društvo po novih smernicah, ki smo jih začrtali v naš delovni načrt. S starimi v kot, če no-

Madjarsko prosvetno društvo v Lendavi. Snuje se v Lendavi madjarsko prosvetno društvo »Közművelődési egyesület«, ki si stavlja za namen gojiti med svojimi člani družabnost in prosveto v madjarskem duhu.

Delo v lendavskih goricah se je že pričelo. Ob nastopu lepih sončnih dni so kmetje začeli obrezovati svoje gorice. S težkimi koraki se bližajo k temu prvemu delu s skrbjo, kaj bo še prineslo to leto. Lanska letina je bila zelo slaba in naši vinogradniki so trpeli veliko škode. Vino je radi tega drago in kaj bo, če bo tudi letošnji pov tak ko lanski.

Dolga vas pri Lendavi. Dobili bomo v vas elektriko, ki se je zelo veselimo, da bo naša cesta tudi od Lendave naprej razsvetljena. Napeljava se bo pričela v najkrajšem času. Merodajnim oblastim, ki so se zavzele za nas in nam izposlovale napeljavo, se najiskrenejše zahvaljujemo.

Učiteljska premestitev. Pred nedavnim nas je zapustila učiteljica ga. Trezika Slavič-Rosova in odšla na novo službeno mesto v Križevce pri Ljutomeru. Bila je malo časa med nami, a so jo otroci in tudi odrasli imeli radi in spoštovali. Vzajala je otroke za pravo materinsko ljubeznijo. Tudi izven šole je imela za vsakega prijazno in dobro besedo. Zato je bilo slovo od otrok tako težko. Še marsikateremu odraslemu se je zrosilo oko. — Draga gospa! Želimo vam, da bi se na novem mestu počutili prav tako dobro, kot pri nas v Bogojini. Ohranili vas bomo v hvaležnem spominu.

Tečaj za zadrudne funkcionarje v Črensovcih. Prejšnji teden se je vršil dvodnevni zadrudni tečaj v »Našem domu« v Črensovcih. Tečaj je bil dobro obiskan. Obravnavali so predvsem najvažnejša vprašanja zadrudništva, delovanja zadrug, ostalih kmetijskih organizacij in kako je treba praktično voditi naše kmetijske organizacije. Predavali so zadrudni stroovnjaki ing. Urbanija, revizor Zadrudne zveze v Ljubljani, Dr. Pavlič, pravnik v Ljubljani in ing. Peternel, sreski referent v Lendavi.

Balon so našli v Rankovcih. Pa ne morda kak velik Zepelinov ali Cosynov balon, ampak nekoliko manjši, ki je bil opremljen z aparatom meteorološke vremenoslovske postaje. Našel ga je g. Džuban, na neki njivi. Zanimivo je tudi to, da je imela ta balonček opozorilo, napisano v štirih jezikih: slovenskem, poljskem, francoskem in nemškem. Napisano je bilo, da kdor najde ta balon, naj ga vrne v Lindberg v Nemčijo, da dobi nagrado. Kakšno nagrado bo dobil, nič ne pove . . .

Soboški »pinteške« so minulo soboto gor plačali. V soboto so imeli namreč alarm. Trije financii v spremstvu enega policaja so jim premetali vse kote in

čejo z nami!« govori navdušeno Joža in maha z rokami.

»Danes so prišli med nas in že hočejo z nami pometati? Še abeceda jim kaplja iz ust!« godrnjajo stari.

»Da! Tako je!« — kriči Joža.

»Mi nismo zmogli dela? Ali nismo veliko pomagali ravno tistim, ki nas sedaj hočejo izpodriniti, kaj?«

»Šmrklavci! Ali bodo oni nas starejše vodili?« pomaga Joža starim.

»Vidiš Joža kam smo prišli?« se obrne starejši gospod k Joži.

»Saj pravim: Le zložno na delo, le po njih in jim mi pokažemo, kako se vodi naše društvo!« — se jezi Joža.

Joža je odbornik mladih in pristaš starih, ki tolaži, da bo vsak čas izstopil iz društva mladih.

»Veš Tinek! Včeraj so tvoje premelevali.«

»Kaj so pravili?« — vprašuje radovedno Tinek.

»Da kvariš mladino, da si kriv preklinjanja in kaj jaz vem, kaj še vse,« — pojasnjuje Joža.

»Grom jih...« — jezi se Tinek.

»Tudi jaz pravim! Na tvoje zdravje! Daj še pol litra!«

Tinek je prinesel liter in z njim je odprl na stežaj Jožetova usta.

Mladina še bolj grdo preklinja, popiva ter začenja z bitjem in drugimi neumnostmi.

In kdo je kriv? ANO.

shrambe. Toda o čudežni pijači ni bilo ne sluha ne duha. Tudi slamo so premetali in nič ni bilo. Tako so vendar zopet zmagali naši pinteške, ki v najrazličnejših pripravah spravljajo svoje vino iz gorčičkega doma in ga potem doma za sladko odavajo.

PROSVETNO POLJE

Duhovne vaje za fante v Bogojini. Nedavno je naš fantovski odsek priredil za svoje članstvo tridnevne duhovne vaje, katerih se je poleg vseh domačih fantov udeleževalo tudi precejšnje število moške mladine iz okoliških vasi. Potekle so v najlepši zbranosti. Kajti lepi nagovori in besede voditelja duhovnih vaj, preč. g. Prša so našla pot v mlada srca ter vplivala na duše mladine, kakor blagodajni dež na suho, žejno zemljo. Posebno ob zaključku duhov. vaj je bilo v naši cerkvi nadvse lepo, ko so naši fantje pristopili k skupnemu sv. obhajilu in ko so se običajnemu ženskem petju pridružili pod vodstvom našega organista, tudi fantovski glasovi in zlihi v ubrano ljudsko petje.

Novi znaki Zveze fantovskih odsekov. Naša mladina hodi po potu svojih vzornikov. V spomin blagopokojnega dr. Korosca bodo odsej nosili člani in podporni člani ter prijatelji Zveze fantovskih odsekov posebne znake, na katerih je v umetniški izdelavi podan lik pokojnega voditelja. Mladci bodo nosili znak z likom pokojnega nadškofa Jegliča. Naraščajniki pa lik škofa Slomška. Znaki za člane in prijatelje Zveze fantovskih odsekov so že gotovi in jih prodaja Društvena nabavna zadruga, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7/l. po Din. 5.—, mladčevske znake po Din 4.—. Pri naročilih po pošti pošljite denar za znake v naprej. Stroški za poštnino se zaračunajo posebej.

Uslužbenci na veleposestvu v Beltincih.

To posestvo je predlanskim odpustilo dva uslužbenca. Lansko leto pa kar štiri. Pred nami leži prepis ene take odpovedi službe, ki se glasi:

Uprava veleposestva

Beltinci

Beltinci dne 29. aug. 1940.

G. Karoli Matija, Beltinci.

Odpoveduje se Vam služba na mojem posestvu po zakonitih predpisih. Rok za Vaš odpust je določen na 30. sept. 1940. S tem dnem se Vam ustavi vse Vaše prejemke, to je naturaine dajatve, kakor drva, zrnje, stanovanje, denar itd. Kar se tiče zemlje, katero imate od nas kot delno dajatev za Vaše plačilo, morate isto do zime izprazniti ter Vam ni dovoljeno, da bi obdelali to zemljo z ozimino. Za slučaj, da stanovanja ne izpraznite, se Vam bo isto odpovedalo sodno.

Po nalogu grofice M. Zichy

Legan, l. r.

Kader sez. delavcev v Slov. Krajini je že itak tako velik, da morajo naši ljudje hoditi na delo izven naše države. Žal, da se ta kader siromakov z odpustom iz službe takih ljudi, ki so imeli stalno službo, še povečuje. Na cesti je kar 6 družin in s tem najmanj 12 sezonskih delavcev več za inozemstvo.

ZPD nima namena delati očitke nikomur, ki ni kriv, čuti pa dolžnost, da na take dogodke opozori našo javnost. Taki odpusti, v kolikor niso upravičeni, utegnejo roditi med našim siromašnim ljudstvom neugodno razpoloženje, kar je zlasti tu ob tromeji iz narodnostnega gledališča več kot zelo važno. ZPD tudi nima namena s tem dajati delavcem kako potuho, ker taka vzgoja ljudi ne bi bila v skladu z njenimi krščanskimi načeli, toda trdno je odločena, da brani pravico in da prepreči vsako krivico, pa naj bi jo uganjal nad našim poštenim in siromašnim slovenskim življenjem kdorkoli.

Značilno je namreč to, kar izjavljajo prizadeti uslužbenci, da ostali uslužbenci, ki niso naše krvi in ki jim služba ni bila odpovedana, uživajo več zaupanja, prejemajo boljšo plačo in so deloma tudi na boljših položajih.

Dobro bi bilo, da se zadeva preišče in ugotovi vzrok, zakaj je tekom dveh let zgubilo službo 6 slovenskih družin.

Iz pisarne Zveze poljedelskih delavcev v Soboti.

Taki smo...

»Jaz sem sokol že od 1930. leta!«, se trka Joža na prsi pred sokoli.

»Kje ste še vi bili, ko sem jaz bil član Sokola!?!«

Mladi sokoliči ga navdušeno poslušajo in iz oči jim kipi spoštovanje do Jožeta.

»Veste, na zletu v Mariboru...«

Sokoličem se na široko odpirajo oči.

»In moj brat, načelnik Sokola v...«

Sokoliči nehote stojijo pred Jožo v pozoru...

Joža zadovoljno odhaja.

*
»Vi ste člani Fantovskega odseka?«

»Mlečnozobci!«

»Le vprašaj mojega brata, predsednika Fantovskega odseka v..., kdo in kaj sem?«

Fantje kimajo zamišljeno z glavami.

»Jaz sem bil Orel, ho, ho...!«

Naraščaj meri Jožo z občudovanjem v očeh, od pete do glave.

Joža je velikan.

»Še danes se spomnim bitja...« in pokaže z roko, kjer so ga oče nekoč od jeze z batom po glavi.

Sožalje prisotnih boža njegovo plešasto glavo, kjer so mu oče pustili vidni pečat očetovske jeze in skrbi.

»Sokoli so bežali...«

*
»Kaj, ti si gasilec?« govori Joža glasno, da se zbere čim več poslušavcev.

»Ko sem gasil ogenj v...«

Nekaj o torpedovkah.

Menda še ne veste, kaj je torpedovka? To je podolga ladjica, ki ima podmorski razstrelilni aparat, s katerim uničuje ali torpedira sovražne ladje.

Prvi torpedo si je zamislil avstrijski kapitan Ivan Lupis, ki je kot poveljnik stare vojne ladje »Belona« l. 1860. križaril ob dalmatinski obali. To naj bi bil majhen čoln brez posadke, ki bi ga z obale spustili na sovražno ladjo. Ko bi čoln na ladjo zadel, bi se smodnik v čolnu vnel in ladjo uničil. Po mnogih poskusih je spoznal, da nima potrebne tehtnične znanja. Zato je l. 1864. dobil inženirja Roberta Witheda, da bi mu pomagal načrt urediti.

Withed je kmalu spoznal, da mora načrt popolnoma spremeniti. Čoln, ki bi plaval po vodi, je preveč izpostavljen vetru, valovom in sovražnik ga takoj opazi. Orožje mora pluti pod vodo. Tri leta sta Lupis in Withed izdelovala načrte in poskusne modele. Tako je bil l. 1867. izdelan prvi avtomatični torpedo in poskusi z njim so se popolnoma posrečili.

Nasproti današnjim torpedom je seveda bil ta prvenec še majhen in slab. Bil je podoben dolgi tanki cigari, dolg je bil 3.35 m, v premeru je imel 35 cm, tehtal je 136 kg. V njem je bilo 8 kg razstreliva, poganjal pa je ga stisnjen zrak s hitrostjo 13 km na uro. Ta torpedo so mogli izstreliti samo iz daljave 600 m. Če bi bila razdalja do sovražne večja, bi zmanjkalo stisnjene zraka, torpedo bi nehal plavati pod vodo in bi se zaradi svoje teže potopil na dnu morja.

Zato so torpedo vedno izpolnjevali takako, da je v kitajsko-japonski vojni 1895. in v rusko-japonski vojni 1904. imel že važno vlogo. Posebno velik napredek je dosegel v letih pred svetovno vojno, ko so se začele izdelovati podmornice, katerih poglavito orožje je prav torpedo. V svetovni vojni je torpedo izkazal za sijajno orožje in je že kazalo, da bo prav on odločil zmago na morju v korist Nemčije.

Withedova tovarna za torpede na Reki je imela monopol za to orožje in vse tovarne na svetu so se zgradile z njenim privoljenjem. Po svetovni vojni so pa države te tovarne poddržavile. Imajo jih pa le države z veliko vojno mornarico, dočim jih morajo manjše države od večjih kupovati.

Dandanes je seveda torpedo precej drugačen kot nekdanj. Največji angleški torpedo je dolg osem metrov in pol, debel 60 cm in tehta 2500 kg. Poganja ga stisnjen zrak s hitrostjo 95 km na uro in ga morejo spustiti na sovražnika iz daljave 20 km. Giblje se s pomočjo dveh vijakov ter ima dve krmili: eno krmilo uravnava smer, drugo pa, kako globoko naj torpedo pluje. V sebi ima 350 kg najhujšega streliva. Čisto sprejaj ima pripravo, ki z njo prereže mrežo. Eksplozira pa, kadar udari v

ladjo. S torpedi so oboroženi bojni čolni, torpedovke, podmornice, rušilci, križarke in bojne ladje. A tudi iz letal jih spuščajo in iz posebnih torpednih postaj ob vhodih v pristanišča, v morskih ožinah, prelivih itd.

Torpedo je najboljšo orožje manjše mornarice, ki nimajo denarja za silno drage velike vojne ladje in ki imajo samo namen, braniti svojo obalo in svoje otoke ter pristanišča. Tako je tudi v naši kraljevski vojni mornarici torpedo zelo važno orožje. Z njimi so oboroženi bojni čolni, torpedovke, podmornice in rušilci, a prav ta torpedo je najbolj uničujoč.

Zanimivosti

Za mir na svetu. Kakor poročajo časopisi, darujejo v sveti deželi vsak dan v enih izmed sedmerih svetlišč sv. mašo po posebnem namenu svetega očeta, da bi izprosil mir na svetu, Svetišča, ki pridejo v tem oziru v poštev so: cerkev sv. groba, cerkev na gori Kalvariji, cerkev na gori Tabor, cerkev v Betlehemu, cerkev zadnje večerje, bazilika na Oljski gori in cerkev Marijinega Oznanenja. Povsod ena sama skrb sedanjega papeža za mir!

Kaj vse se dogodi v eni uri na svetu? Neki statistični urad v Stokholmu na Švedskem je po dveletnem napornem delu obelodanil podatke svojega raziskovanja z ozirom na vprašanje, kaj vse se dogodi na svetu v šestdesetih minutah. Naj navedemo nekaj najvažnejših števil iz te najnovejše statistike. V eni uri umrje 4600 ljudi, narodi se jih 5400; 198000 ljudi napravi zločine najrazličnejših vrst, izmed teh jih je kaznovanih 177000. Ljudje pojedjo v tem času 30 milijonov kg krompirja, 25 milijonov kg mesa, 3,5 milijona kg rib in 100.000 ton sladkorja. Tobaka pokadajo v tem času 180 ton. Dalje izdelajo 7500 avtomobilov, natisnejo 1.700.000 časopisov in pošlejo 1 milijardo 200 milijonov pisem in 115.000 telegramov v eni uri.

Sv. opravilo med oblaki. Prvikrat v zgodovini letalstva se je vršilo v zraku slovesno mrtvaško opravilo. Ne daleč od ameriške obale je strmoglavilo neko potniško letalo v morje. Pri tej nesreči so našli vsi potniki smrt v valovih morja. Trupla pilotov in potnikov niso mogli najti, ampak samo nekaj razbitega letala. Vodstvo, ki je vzdrževalo to letalsko progo, je povabilo vse sorodnike in znance ponesrečenec k žalnemu sv. opravilu v letalu samem. Letalo je v nizkem poletu križalo mesto, kjer se je pripetila usodna nesreča. Mornariški kurat Johnson je imel žalno opravilo, pri katerem je imel lep spominski govor, ki so ga prenašale vse

TRI VAŽNE BESEDE.

Poroka, starost, smrt — so tri besede, ki igrajo v življenju važno vlogo. Ob poroki je treba misliti na doto, za stara leta si je treba preskrbeti sredstva za brezskrbno življenje, ob smrti je potreben denar za pogrebne stroške in druge potrebe. Kdor v teh treh primerih nima denarja, je v veliki stiski, zlasti če nima znancev, sorodnikov, ki bi mu pomagali. — Kdo je pameten, si lahko sam pomaga, še preden je v stiski. Samo eno mu je treba storiti: zavarovati se pri »Karitas«. Ta pod zelo ugodnimi pogoji zavaruje doto, starostno oskrbo in posmrtnino. Obrnite se čimprej na zastopnike ali na vodstvo »Karitas« (Maribor, Orožnova ulica 8).

JABLUS — JABOLČNIK

Kaj je Jablus? »Jablus« je edina snov iz katere napravite izvrsten jabolčnik brez vsakega pravega sadjevca. Je sestavljen po navodilu pokoj. g. dr. Vošnjaka in se tako tudi izdeluje.

S poštnino stane 50 lit. 48:50 din, 100 lit. 79:50 din, 150 lit. 117:50 din.

Prejel že čez 1000 pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo

„RENIER“ Podčetrtek

Prekosnice

Tovaj i mož.

K sodci je pribežao človek, k šteromi je prišeo v noči tovaj skoz nad okno, pa njemi je dosta spokrao. »Gospon so dec, rad bi s tovajom gučao«. — Zakaj pa? — »Nekaj bi ga rad pitao. On je v noči prišeo ob trej zajtra v moje stanovanje, ne da bi ga moja žena čula. Rad bi ga pitao, kak to more napraviti.«

Pošta

Šarkan Štefan, M. Sobota, Čopova ul. Mi odpovedi nismo sprejeli. Rous Franjo, Ždrelac. Staro vse plačano. Na 1941. leto ostane 10 din. Sobočan, Lendavske gorice. Šömen Terezija, ki je bila v Franciji, je še dolžna 114.50 din.

ameriške postaje. Celu uro je trajala ta pretresljiva slovesnost. Vdove, odede v črno obleko, so pri tem poletu metale vence in rože na morje, ki je pogoltnilo njihove može. Menda se je res prvič v zgodovini letalstva vršilo to opravilo.

Nov način boja proti pijancem so uvedli na Slovaškem. Vsakega, ki preveč pogleda v kozarec, fotografirajo in naslednji dan razobesijo njegovo sliko po vseh javnih prostorih s pismom: Pijanec sem. Pravijo, da je število ljudi, prijetih zaradi pijančevanja, odslej precej padlo. Ne bi to stregnolo tudi naše pijance?

Ne pozabite,

da imam v največji izbiri in stalno v zalogi

radioaparate najboljših znamk
šivalne stroje
pisalne stroje
kolesa in gume

še vse po nizki ceni

ŠTIVAN ERNEST
Murska Sobota

Telefon št. 39.

Osrednja kmetijska blagovna zadruga

v MURSKI SOBOTI

kupuje pšenico in rž ter soržico za murskosoboško občino in sreski prehranjevalni odbor po najvišjih od oblasti dovoljenih cenah. Kupuje tudi po najvišjih dnevnih cenah vse poljske pridelke, krompir, živino, svinje, nabavlja za svoje člane in članice zadruge vse kmetijsko orodje, umetna gnojila, cement, apno, stavbni les, deske, late in vse lesne izdelke.

IŠČEM poštenega hlapca v Soboti. Naslov v uredništvu.

PRODAM travnike, njivo, vinograd in hišo v Brezovici št. 16, občina Vel. Polana. — Kupci se naj zglašijo pri Šömen Matiji, uradniku na državnem tožilstvu v M. Soboti.

RAZŠIRJAJTE IN PODPIRAJTE
»NOVINE«!

Ne odlašajte!

Zamenjajte Vaše staro kolo za novo znamke: »MIELE«, »PRESTO«, »TORPEDO« in dr.

MOTORJE »ARDIE«
Vse dele za kolesa, šivalne stroje, »Köhler«, »Matador«, radio aparate »Tefag«, nove in rabljene, igračke vseh vrst kovčege, torbice in denarnice nudi najcenejše

Fink Leopoldina

M. SOBOTA
Aleksandrova 23

MATIJA MALEŠIČ:

Kruh

POVEST SLOVENSKE KRAJINE

Sodnik se naglo obrne k Ritoperju. »Da bi se plazil popoldne ali proti večeru okoli Vaše hiše, niste videli? Da bi govoril s Sotličko?«

»Nisem!«

»Ritoper, kaj pripomnite k Sukičevemu zagovoru?«

»Ah, gospod sodnik! Taka hiša, taka hiša, kot je bila moja...«

»Dokaze za krivdo Ivana Sukiča povejte!«

»Ne razumem se na Vaše dokaze! Hiša, moja nova, moja lepa nova hiša je pogorišče z ožganimi zidovi! Tudi če mu dokažete in ga kaznujete...«

Sodnik zamahne z roko, zajezi Rito perjeve besede, narekuje pisarju. —

»Helena Šiftar mlajša!«

Ivana zbode beseda, ko da ga je pičil gad. Dvigne glavo, zapiči pogled v sodnika, odpira usta in ga gleda, gleda, ko ko da ga ni razumel, ko da se mu sanja.

Ilonka vstopi v sobo.

»Ilonka!« krikne ko v groznih sanjah Ivan.

Ilonka obstoji pri vratih in ga plaho pogleda. Zmede se, rdečica ji plane v

obraz, povesi pogled in ne ve, kaj naj napravi.

»Ilonka!« Ivan stopi korak proti njej. »Sami ste se ponudili za pričo, Helena Šiftar!« reče sodnik.

»Sem!« Ilonka opogumi in stopi pred sodnikovo mizo.

»Zakaj?«

»Ker ste zaprli nedolžnega človeka.«

»Kdo je nedolžen?«

»Ivan!«

»Kateri Ivan?«

»Sukičev!«

»Ali tale?« Sodnik pokaže na Ivana. Ali je hudomušen, ali mu ugaja Ilonkina zadrega in Ivanovo presenečenje, ali ima Bog ve kak namen.

»Da, tale ni zažgal in ste ga po krivici zaprli.« Ilonka plaho pogleda v blede Ivanovo lice, povesi pogled, ga naglo zopet dvigne in zre sodniku v oči.

»Kako dokažete, da ni kriv?«

»Na Vseh svetnikov dan, kmalu popoldne je legel v slamo in zaspal. Spal je dokler niso ljudje skričali, da gori. Če se ni po nesreči vnel in je res kdo zažgal, je zažgal proti večeru, v mraku — tedaj je Ivan spal.«

»Kako da veste s tako gotovostjo, da je Sukič tedaj spal?«

»Videl sem ga!«

»Morda ste ga videli, ko je legel v slamo in zaspal. Med spanjem se je pre-

budil, se plazil do Ritoperjeve hiše...«

»Ni, ni, ni! Spal je ko ubit vse do te daj, ko so ljudje skričali: Ogenj, ogenj! Pri Ritoperju gori...«

»Kaj ste ga ves čas opazovali, da tako vneto trdite?«

Ilonka molči v zadregi.

»Povejte!«

»Sem! Iz naše kože se lepo vidi tisti stog slame.«

»Pa kako, da ste ga tako vneto opazovali, da morete trditi, da ni mogoče, da bi se prebudil, odšel v vas in se vrnil?«

Ilonka molči in povesi pogled.

»Če ste ves čas pazili nanj, ste tudi morali videti, da ga je nekdo pokrtil s slamo. Sukič trdi, da je legel na golo slamo in se ni pokrtil. Ko se je prebudil, je bil pokrit s slamo, da se je komaj izkopal iz nje.«

Ilonka v zadregi puli niti iz svoje zimske rute, poveša oči, ne reče ničesar, živa rdečica ji pleše po licih.

»Niste nikogar videli?«

»Nisem!«

»Kaj je Sukič v sanjah sam nametal slame nase?«

Ilonka tiho odkima z glavo, pogleda ne dvigne k sodniku.

»Kdo ga je torej pokrtil s slamo? Ali se je zgodil čudež?«

»Jaz sem ga pokrila...«

Komaj slišno pove Ilonka in klone glavo.

»Ilonka!« Ivan radostno vzklikne in plane proti mizi.

»Mir!« ukazuje sodnik in kaže Ivanu z roko, kje mora stati.

»Tako torej! Vi ste ga odeli s slamo. Zakaj?«

»Da se ne prehladi... Mrzlo je bilo...«

»Ilonka!« Radostneje ko prvič plane iz Ivanovih prsi. O, kako se je težko pokoriti strogemu sodnikovemu pogledu.

»Ali se imata rada z Ivanom Sukičem?«

Grobna tišina vlada v sobi. Čuti je le Ivanovo dihanje. Ilonka poveša glavo in ne odgovori.

»Odgovorite mi na vprašanje!«

»Kar povej, Ilonka! Povej gospodu sodniku...« bruhne nebrzdano iz Ivana.

»Sukič!« Sodnikov glas in pogled grozi Ivanu. »Povejte!« prigovarja Ilonki.

»Ne smeva se rada imeti...« šepče Ilonka. Ko kuhan rak je rdeča.

»Dobro! Rada se ne smeta imeti, imate ga pa vendar malo, samo malo rada. In bi ga radi te male ljubezni radi izvlekli iz zagate in zapora...«

(V drugo naprej.)